

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

XIX. De clam contrahentibus matrimonium, sive de clandestina
desponsatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

nuntio de morte absentis mariti, matrimonium forte contraxerit; non idē tamen matrimonium rescindendum erit, sed eatenus sustinebitur matrimonium, ut ipsa posteriori marito quidem postulanti debitum reddere teneatur; ē diverso verō exigere ipsa non possit, *d. c. 2, §. si verō de secun. nupt.* Quæ similiter absente uxore a marito observanda sunt, *d. cap. 2, Vide omnino Navar. in Manuali cap. 22, n. 53.* Quod enim ad fidem & debitum conjugale attinet, maritus & uxor pari passu ambulant, *can. Præcipit. o, can. Apud nos & can. fin. xxxii. g. 5, & d. c. 2.* Vi enim secundus maritus innocens, contra legem conjugii, jure suo

privandus non est, ita mulieri minimè permitendum est, ut contra sensum conscientie suæ, debitum ab eo postulet.

§. 5, Conjuge redente, vel aliter supersite, prius matrimonium restituitur.

Illud nihilominus perpetuò retinendo; ut quocumque casu & tempore conjux absens redierit, aut supersitem eum esse constiterit, posterius matrimonium illic è dissolvendum, & prius redintegrandum sit, *d. cap. 2, in fine De secun. nupt.*

DE CLAM CONTRAHENTIBVS MATRIMONIUM SIVE DE
CLANDESTINA DESPONSATIONE.

TITULUS XIX.

§. 1. De clam contrahentibus matrimonium.

His enumeratis, accedant postremò ex decreto Concilii Tridentini, qui clam matrimonium contrahunt. Nam & horum matrimonium irritum est, *Conc. Trident. sess. 24, cap. 3, de res. m. matrim.* Quamvis enim jure antiquorum Canonum matrimonium clandestinum, libero contrahentium consensu inicum, verum erat matrimonium, *c. 2, Ext. de clandest. despons. & favetur idem Concil. Trident. c. 1, in princ.* (si quidem & consensus privatim interpositus, consensus est, *l. Ab Anastasio & ibi Bald. Cod. Mandati, l. Non minorem Cod. De transact.* qui sufficit in contrahendo matrimonio, *can. Sufficiat xxvii, quasi 2, c. Cum locum 4, cap. Tua Ext. de sponsal.*) attamen cum dictum Concilium animadverteret, non levia incommoda oriri ex hujusmodi matrimonio; præsertim in illis, qui in statu damnationis permanentes, dum priore uxore, cum qua clam contraxerant, relictâ eum alia palàm contrahunt, & cum ea in perpetuo adulterio vivunt; idcirco sacri Lateranensis Concilii sub Innocent. III, celebrati, *c. ult. Ext. De clandest. despons.* vestigiis in hærendo, præcipit, ut in posterum, antequam matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho, tribus continuis diebus festivis in Ecclesia inter Missarum solemnias, publicè denuntietur, inter quos matrimonium sit contrahendum: quibus denuntiationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonii in facie Ec-

clesiæ procedatur; ubi Parochus, viro & muliere interrogatis, & eorum mutuo consensu intellecto, vel dicat, *Ego vos in matrimonium coniungo, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti:* vel aliis utatur verbis, juxta receptum uniuscujusque Provincia ritum. Quod si aliquando probabilis fuerit suspicio, matrimonium malitiosè impediri posse, si tor præcellerint denuntiationes; tunc vel una tantum denuntiatio fiat, vel saltem Parocho, & duobus vel tribus testibus præsentibus matrimonium celebretur; deinde ante illius consummationem denuntiationes in Ecclesia fiants ut si aliqua subsunt impedimenta, facilius detegantur: nisi Ordinarius ipse expedire judicaverit, ut prædictæ denuntiationes remittantur: quod illius prudentiæ & judicio sancta Synodus relinquit. Quia iter, quàm præsentè Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi seu Ordinarîi licentia, & duobus vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabant, eos sancta Synodus ad sic contrahendum omninò inhabiles reddit: & hujusmodi contractus irritos, & nullos esse decernit; prout eos præsentî decreto irritos facit & annullat. Ita Concil. Trident. *d. cap. 1, de reform. matrim.*

§. 2, Quos hoc decretum liget.

Vbi tamen animadvertendum est, decretum hoc ad ea tantum matrimonia pertinere, quæ post

post publicationem ejus in Parochia factam contracta sunt, adeoque post triginta dies à die primæ publicationis numerandos. Quare ubi hoc decretum nondum publicatum est, ibidem neminem obstringit, sed valet matrimonium, siue clam, siue publicè contractum id colligitur ex *finis d. cap. 1. Concil. Trident. conjunge §. fin. sup. de affinit. & cap. 3. Ext. de clandest. de spons. ubi & quid juris de liberis ex clandestino vel interdicto matrimonio natis.*

§ 3. Continuatio ad sequentia.

Et hæc hætenus de impedimentis, quæ vulgò appellantur impediencia & dirimentia matrimonium. Nunc subsequenter videamus de impedimentis non dirimentibus matrimonium, hoc est, quæ matrimonium quidem contrahendum impediunt, sed contractum non dissolvunt; ita permittentibus sacris Canonibus. b

Notatio in tit. 19:

a *Quæ hic ex Conc. Tridentino recensentur, partim pertinent ad solemnitates matrimonii contrahendi, partim ad matrimonii quamdam essentiam. Nam denuntiationes & celebratio matrimonii in facie Ecclesie, ad solemnitates referuntur; præsentia verò Parochi vel alterius Sacerdotis, & adhibitis testium, juxta vers. Qui aliter quàm præsentem, ad matrimonii quodammodo essentiam; ita ut, si hæc desint vel aliquid ex iis, matrimonii contractus nullus momenti sit, ubi videl. hoc Decretum Concilii Tridentini promulgatum est, prout habet text. nos. in §. sed quod ad solemnitates attinet, non necessa-*

riò illa observantur, ubi aliter consuetudine loci receptum est, præcipuè quod ad denuntiationes attinet. Aut enim hæc nondum in usum traductæ sunt, quo casu matrimonium iis omissis licetè contrahitur; cum lex Superioris non obliget, nisi à subditis recepta, can. Ext. aut. in lex. cum 2, l. eq. dist. 4. Aut antea quidam usu frequentabantur, sed postea in disuetudinem abiierunt, ob rationem aliquam probabilem. & hæc quoque specie impune negliguntur, cap. fin. & quæ ibi tradunt DD. sup. De consuet. Facit, De quibus in hæc D. De legib. Porro quoad præsentiam Parochi, siue alterius Sacerdotis & testium, hæc solam obtinet in matrimonio contrahendo, non in sponsalibus de futuro; quæ & hodie clam contracta valent, cum in his Con. il. Trident. nihil immutaverit. Et quidem sufficit in matrimonio contrahendo præsentia Parochi, siue is habitationis ipsius mulieris sit, quando videlicet ibi contrahitur matrimonium, siue sit Parochus habitationis viri, cum apud hunc matrimonium celebratur: ex declaratione congregationis Cardinalium deputatorum ad dubia declaranda Concilii Tridentini teste Navar. cons. 3, num. 1, de clandest. de spons. & in Manuali cap. 25, num. 144. Quò fit, ut per hoc decretum Concilii Tridentini, abrogata sint omnia matrimonia præsumpta; velut, inter sponsum & sponsam propter carnalem copulam subsequutam, cap. 15 qui 30, Ext. De sponsal. & similia, de quibus in §. sed & sponsalia sup. De sponsal. & §. à justo 7, sup. Quæ in contrah. matrimon.

b Igitur hoc matrimonium absque peccato non contrahitur, quia contra Canones, sed ab Ecclesia susinetur ob justas causas.

DE IMPEDIMENTIS NON DIRIMENTIBVS MATRIMONIVM.

TITULUS XX.

Impedimenta Matrimonium contractum non dirimentia hæc sunt: Votum castitatis simplex, cap. unico De voto in 6, cap. 3, §. 1, & cap. 6, Ext. Quiclerici vel vocentes &c. hæc. §. 1, cap. Decret. 4, de hæret. in 6, can. Non oportet xxviii, qu. 1, adde latius Covar. in 4, p. 2, cap. 6, §. 11, Navar. in Manuali cap. 22, nu. 49, Catechismi instructio in baptizando, cap. 2, de cognat. spirit. in 6, sponsalia cum alio ante contracta, cap. Sicut 22, c. De illis Ext. De sponsalib. prohibitio iudicis Ecclesiastici, ne matrimonium contrahatur, donec de impedimento, quod obicitur, cognitum fuerit, ut tit. Ext. De matrim. contracto contra interd. eccl. §. Item

fuit hæc crimina; incestus, cap. 1, & ibi Glos. in fine, c. Transmissa 4, Ext. de eo qui consang. uxor exdes Presbyteri, cap. 2, Ext. De pœnit. & remiss. vel uxoris suæ, can. Admonere xxxiii, qu. 2, cap. 5, cad. qu. 2, raptus sponsæ alterius, can. Statutum xxvii, qu. 2, juncto cap. fin. Ext. De raptorib. & §. fin. sup. De homicidis, matrimonium cum Moniali de facto & scienter contractum, can. Hiergo xxvii, qu. 2, publica & sollemnis pœnitentia, can. De his, can. In adolescentia xxxii, qu. 2, susceptio filii à parente, eo animo facta, ut, contracta spiritus cognatione, alteri parenti debitum conjugale subtrahatur,

O o o o 3

can,